

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет Педагогічний

Кафедра початкової освіти

СИЛАБУС

**ФАХОВИЙ ЕКЗАМЕН З ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма 013 «Початкова освіта»

за спеціальністю 013 Початкова освіта

галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Фаховий екзамен з фундаментальних дисциплін початкової освіти
Викладач (-і)	Доктор пед. наук, доцент Гуменюк Ірина Михайлівна – заочна форма. Доктор пед. наук, професор Височан Леся Михайлівна – заочна форма. Доктор пед. наук., доцент Струк Анна Василівна – заочна форма. Доктор пед. наук, професор Білавич Галина Василівна – денна форма. Кандидат педагогічних наук, доцент Максименко Наталія Борисівна – денна форма. Кандидат педагогічних наук, доцент Плетеницька Лідія Степанівна – денна форма.
Контактний телефон викладача	0980002038 Гуменюк Ірина Михайлівна 0963654260 Височан Леся Михайлівна 0673707509 Струк Анна Василівна 0984164218 Білавич Галина Василівна 0995258410 Максименко Наталія Борисівна 0662123425 Плетеницька Лідія Степанівна
Е-mail викладача	iryna.humeniuk@pnu.edu.ua lesia.vysochan@pnu.edu.ua anna.struk@pnu.edu.ua halyna.bilavych@pnu.edu.ua nataliia.maksumenko@pnu.edu.ua lidia.pletenytska@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Обов'язковий компонент ОП
Обсяг дисципліни	1.5 кредити ECTS, самостійна робота 45 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/
Консультації	Перед екзаменом
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Фаховий екзамен з фундаментальних дисциплін початкової освіти для випускників за освітнім рівнем бакалавра проводиться Екзаменаційною комісією після завершення теоретичної та практичної частини навчання за відповідним освітнім рівнем з метою встановлення фактичної відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, здобутих компетентностей вимогам стандарту вищої освіти / освітньої програми за спеціальністю 013 Початкова освіта.</p> <p>Під час фахового екзамену з фундаментальних дисциплін початкової освіти здійснюється оцінка рівня загальних і фахових компетентностей випускників, передбачених освітньо-професійною програмою підготовки фахівців за спеціальністю 013 Початкова освіта. Для проведення екзамену створюється Екзаменаційна комісія, строк повноважень якої становить один календарний рік. Формування, організацію роботи та контроль за діяльністю Екзаменаційної комісії здійснює ректор університету. Студенти стаціонарної та заочної форм навчання складають фаховий екзамен з фундаментальних дисциплін початкової освіти (питання з української мови, педагогіки, предметів природничої освітньої галузі Державного стандарту початкової освіти). Програма фахового екзамену з фундаментальних дисциплін початкової освіти визначається загальними та спеціальними компетентностями випускників, які підлягають оцінюванню відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців за спеціальністю 013 Початкова освіта.</p>	
3. Мета й цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою фахового екзамену з фундаментальних дисциплін початкової освіти є оцінка рівня підготовки бакалаврів за спеціальністю 013 Початкова освіта, володіння ними системою предметних знань, загальних і спеціальних компетентностей, необхідних для вирішення складних спеціалізованих задач, науково-дослідницьких завдань в освітньому середовищі Нової української школи відповідно до вимог Державного стандарту початкової освіти та з урахуванням регіональних особливостей її функціонування, здатності до інноваційної діяльності, партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу, особистісно-професійного саморозвитку.</p> <p>Завдання фахового екзамену з фундаментальних дисциплін початкової освіти полягають у перевірці й оцінці сформованих у студентів програмних результатів, визначених освітньо-професійною програмою.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі початкової освіти з розумінням відповідальності за свої дії.

Загальні компетентності:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК-4. Здатність працювати в команді, міжособистісної взаємодії.

ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Фахові компетентності:

СК-1. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово.

СК-2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.

СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організувати їхню пізнавальну діяльність.

СК-5. Здатність до проектування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів початкової освіти.

СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-8. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

СК-9. Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу.

СК-10. Здатність до професійно-педагогічної діяльності в інклюзивному середовищі з різними категоріями дітей з особливими освітніми потребами.

СК-11. Здатність до здійснення профілактичних заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів початкової школи, до надання їм домедичної допомоги, до протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства.

СК-12. Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії в умовах початкової школи.

Компетентності, визначенні ЗВО

СК-13. Здатність до формування у здобувачів початкової освіти інфомедійної грамотності, критичного мислення та умінь аналізувати медійну інформацію.

СК-14. Здатність здійснювати професійну діяльність в умовах регіонального освітнього середовища.

Результати навчання:

ПР-01. Організувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади,

поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

ПР-02. Управляти складною професійною діяльністю та проєктами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.

ПР-03. Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.

ПР-04. Спілкуватися із професійних питань засобами державної та іноземної мов в усній та письмовій формах, застосовувати в освітньому процесі прийоми збагачення усного й писемного мовлення молодших школярів.

ПР-05. Організувати освітній процес із використанням цифрових технологій та технологій дистанційного навчання молодших школярів, розвивати в учнів навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів.

ПР-06. Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

ПР-07. Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових, індивідуальних, особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПР-08. Організувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.

ПР-09. Планувати та організувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.

ПР-10. Використовувати в освітній практиці різні прийоми формуального, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти, прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами.

ПР-11. Збирати, інтерпретувати та застосовувати дані у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності.

ПР-12. Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.

ПР-13. Організувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно, проєктувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.

ПР-14. Забезпечувати індивідуальний і диференційований розвиток здобувачів початкової освіти з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.

ПР-15. Здійснювати профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів початкової освіти, надавати їм домедичну допомогу (за потреби), планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед учнів початкової школи й інших учасників освітнього процесу.

ПР-16. Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.

Програмні результати, визначені ЗВО:

ПР-17. Формувати критичне мислення та інфомедійну грамотність учнів початкових класів.

ПР-18. Використовувати особливості регіонального освітнього середовища для ефективного навчання і виховання учнів початкової школи.

5. Організація навчання

Тема, план	Форма заняття	Завдання, год	Термін виконання
Ознайомлення з програмою фахового екзамену з фундаментальних дисциплін початкової освіти, яка оприлюднюється на інформаційних стендах та на	Самостійна робота	0,5	Не пізніше, ніж за півроку до початку атестації.

сайті кафедри, факультету.			
Самостійне опрацювання питань з української мови, педагогіки, предметів природничої освітньої галузі Державного стандарту початкової освіти.	Самостійна робота	44	Упродовж навчального року
Ознайомлення з графіком роботи ЕК та розподілом студентів за екзаменаційними групами (за розпорядженням декана факультету).	Самостійна робота	0,5	Не пізніше ніж за місяць до початку роботи ЕК
Оглядові лекції з навчальних дисциплін, внесених до програми фахового екзамену.	Лекції	Окремо за навчальним планом	Травень 2024
Консультації перед екзаменом.	Консультації	Окремо за навчальним планом	Червень 2024
Складання екзамену під час роботи Екзаменаційної комісії.	Екзамен	Окремо за навчальним планом	Червень 2024

Тематика навчальної дисципліни

Відповідно до програмових вимог (затверджено на засіданні кафедри початкової освіти протокол № 9 від 10.01.2023 р.)

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Загальна система оцінювання курсу – 100-бальна.		
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
Підсумковий контроль		Екзамен.	

7. Політика навчальної дисципліни

Здобувача вищої освіти, який за результатами фахового екзамену отримав незадовільну оцінку або не атестований з будь-яких причин, відраховують з університету як такого, що закінчив повний теоретичний і практичний курс навчання, але не пройшов атестації, з правом повторного проходження упродовж трьох років. Йому видають академічну довідку встановленого зразка. Повторний захист і повторне складання атестаційних екзаменів дозволяється тільки під час наступного терміну роботи атестаційної комісії впродовж трьох років після закінчення університету. Протоколи для осіб, які закінчили теоретичний курс навчання, оформлюються окремо від основного потоку. Повторну атестацію особи здійснюють з оплатою консультацій поза графіком освітнього процесу за винятком випадків неявки на атестацію з поважних причин, підтверджених документально.

Повторне проведення атестації здобувачів вищої освіти з метою підвищення оцінки не дозволяється. Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на засідання екзаменаційної комісії для складання екзамену, то у протоколі комісії відзначають, що він не атестований у зв'язку з неявкою на

засідання екзаменаційної комісії. У протоколі засідання екзаменаційної комісії фіксують оцінки, одержані здобувачами вищої освіти на екзамені, виставлені в національній шкалі та шкалі ЄКТС; запитання, поставлені здобувачеві вищої освіти; особливі думки членів екзаменаційної комісії; присвоєну кваліфікацію; рекомендації про подальші академічні права випускника.

Структуру кожного фахового екзамену, його послідовність і терміни проведення екзамену в разі поділу його на письмову, тестову та усну частини, порядок і форму перевірки знань здобувачів освіти під час атестації встановлює випускова кафедра і затверджує вчена рада інституту.

Засідання Екзаменаційної комісії є відкритими і проводяться за участю більше ніж половини її складу та обов'язкової присутності голови Екзаменаційної комісії. Тривалість засідання не повинна перевищувати шести академічних годин на день. Тривалість усного атестаційного екзамену одного здобувача освіти, як правило, не повинна перевищувати 30 хвилин. Повторне складання (перескладання) атестаційного екзамену для підвищення оцінки не дозволяється.

Якщо здобувач освіти не з'явився на засідання Екзаменаційної комісії з поважної причини, що підтверджено відповідними документами, йому може бути встановлена інша дата складання екзамену під час роботи Екзаменаційної комісії.

8. Рекомендована література

Навчально-методичне забезпечення

1. Державний стандарт початкової освіти. Постанова Кабінету Міністрів України (у редакції 24 липня 2019 р. № 688.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text>
2. Закон України «Про вищу освіту» (у редакції від 26.02.2021). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
3. Закон України «Про освіту» (у редакції від 01.01.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
4. Закон України «Про повну загальну середню освіту» (№ 2925-IX від 23.02.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
5. Концепція розвитку педагогічної освіти. Наказ Міністерства освіти і науки України (від 16.07.2018 р.) URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/prozatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>
6. Програмові вимоги до фахового екзамену з фундаментальних дисциплін початкової освіти для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта. URL: <https://kpo.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/174/2023/04/fakhovyyj-ekzamen.pdf>

Гуменюк Ірина Михайлівна,
доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри початкової освіти